

OSZTÁLY-SZERKEZET KOHÉZIÓJÁNAK ÉS MEGBOMLÁSÁNAK PSZICHOLÓGIAI VIZSGÁLATA

Írta: GERÉB GYÖRGY

A szokásos szociometrikus módszerek segítséget nyújtanak gyermekcsoportok társas szerkezetének pszichológiai elemzéséhez. A Moreno [10] által bevezetett eljárás mód sokféle változatban terjedt el. A mi viszonyaink között korszerű, tudományos kísérleteket csak megadott környezetben, körülhatárolt milieuhatások elemzésével végezhetünk, tehát új tartalommal és ezáltal módszertani feladattal közelíthetjük meg a kérdések tisztázását.

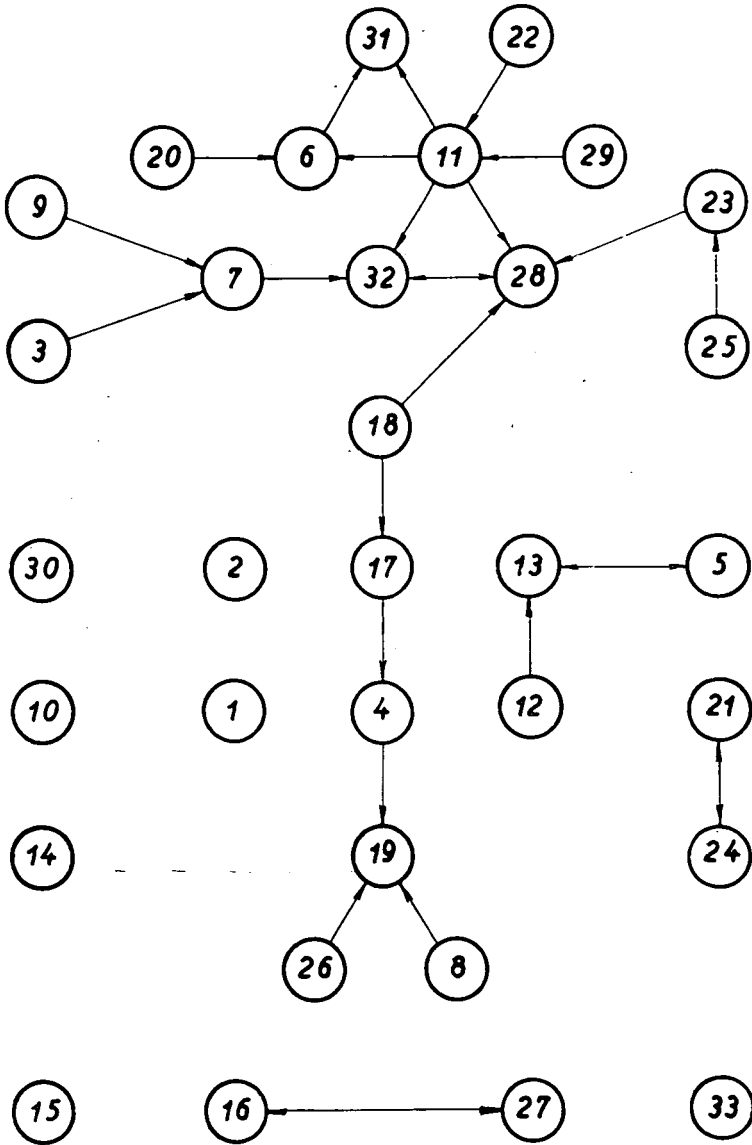
Vorweg, [16] Hiebsch és Dannhauer [5] az általunk is helyesnek tartott „kollektívpszichológia” elnevezést és tartalmi értelmezést követik, megjelölve a szociometrikus módszer használatának lehetőségeit és korlátait mai gyakorlatunk és célkitűzéseink szemszögéből.

Az 1959–60-as tanévben Szegeden a Juhász Gyula Általános Iskola V. osztályában lélektani vizsgálatokat végeztünk az osztály társas szerkezetének felmérésére. A vizsgált fiúosztály 33 tíz-tizenegy év körüli gyermekből állott. A pozitív és negatív viszonyulások számbavételére 8 kérdést adtunk fel a tanulóknak, melyekre írásbeli választ kértünk. A kérdések a következők voltak:

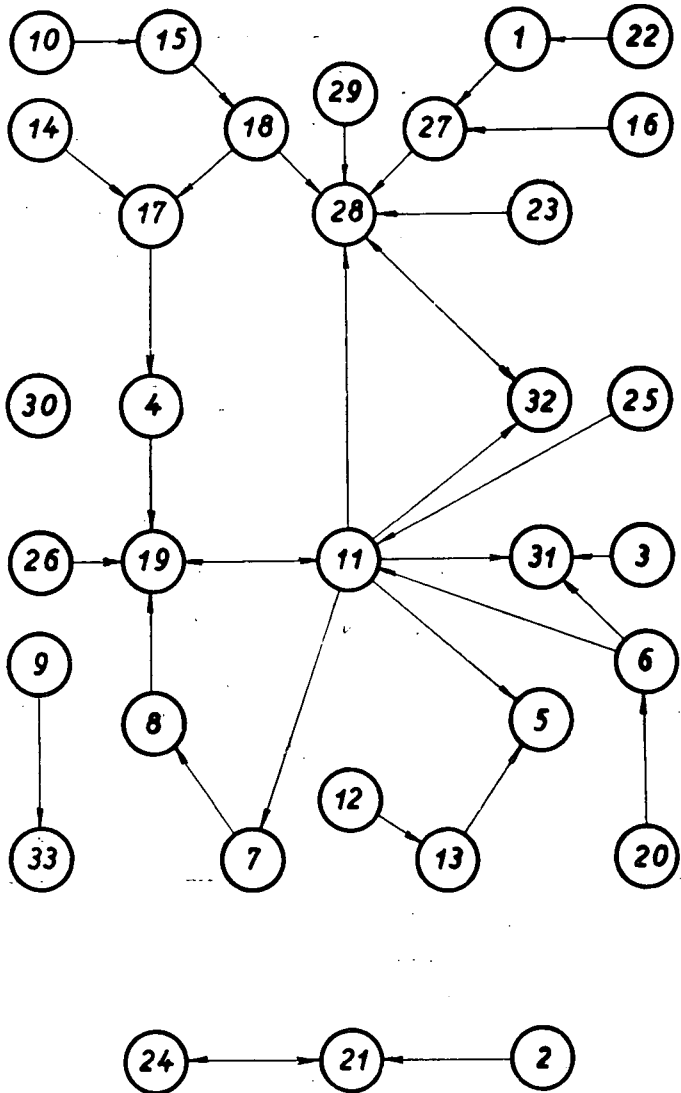
1. Ki a legjobb barátod?
2. Ki a legjobb barátod az osztályban?
3. Kire haragszol a legjobban?
4. Ki a legrosszabb az osztályban?
5. Ki a legokosabb gyermek az osztályban?
6. Ki a legbutább gyermek az osztályban?
7. Kihez szeretnél hasonlítani az osztálytársaid közül?
8. Ha téled függne, kit dobnál ki az osztályból?

A gyerekekről nyert osztályfőnöki vélemények és az explorációk segítségével közelebbi kapcsolatba is kerültünk a tanulókkal. Az osztályban tanító tanárok véleményét is kikértük a gyerekek tanulmányi eredménye, magatartása szempontjából. Kísérletünket egy véletlen körülmény tette színesebbé: Egy év után feloszlatták az osztályt, s a növendékek három iskola öt osztályába szóródtak szét. Így tanulmányozhattuk az eredeti osztály társas viszonyainak módosulását és tapasztalatokat gyűjthettünk ezen külső beavatkozás következtében megváltozott társas kapcsolatok motivációira és irányulására is.

1.

11.

Az első két kérdés összevetésével meg akartuk állapítani, hogy a 10 év körüli fiú-gyermekeknél a barátok kiválasztása milyen mértékben korlátozódik az osztálytársakra. Úgy találtuk, hogy a megvizsgált gyermekeknek mintegy 80%-a osztálytársai közül választott barátot. Néhány „peremgyerek” nem tudott beilleszkedni az osztály baráti, pajtási közösségébe, ezek főképpen az utca, vagy bérház körletében találtak barátira, esetleg saját testvérükre esett választásuk. Az osztályból egy kivételével (30)* minden gyerekre esett szavazat.

Meglepő módon csupán három esetben talákoztunk a 33-as létszámú osztályban kettős-kötődésű páros választással (19 és 11, 28 és 32, 24 és 21). Ennek magyarázata az életkori sajátosságban rejlik, mely a „barát” és „játosztárs”, esetleg „kedves gyerek” értékítéletét, kritériumait az egyszerű „szimpatikus” fogalmába sűríti össze. A megbeszélések során ez a feltevés megerősítést nyert. A gyerekek a „barát” fogalmát eltérő ismérvek alapján alkották meg maguknak, más-más érzelmi és értékrendi jelleget tulajdonítván neki. (Ezekre más dolgotatban kívánok kitérni.) A 11–19 és 21–24-es választás kölcsönössége óvodai előzményekre nyúlt vissza. A főbb sűrűsödési pontok is arra vallanak, hogy a gyermekek értékítéletükben a baráti kapcsolatokat a megbecsülés jelenek tekintik, ezért egy-egy szimpatikus gyereket sok tanuló választ, jelöl meg barátjának. A „legjobb barát” választása korántsem jelenti azt, hogy egy időben két „legjobb” jelzésű társ ne szerepelhetne az ötödikes fiúk tudatában. (L. 1. és 2. ábrát!)

A tanulók válaszai, illetve a rájuk eső választások százalékszerűen is tükrözték a társas szerkezet dinamikáját, a csoport egésze, s a csoporttagok egyenkénti elhelyezkedése szempontjából. Megkülönböztettük a pozitív és negatív irányulások jellegét, valamint számszerű előfordulását és a szociabilitás mértéke szerint csoportokat hoztunk létre. A csoportba scrolás az irányulás jellege és előfordulási százaléka szerint a következőképpen alakult:

1. Kölcsönös választás jött létre 18,18%-o esetében.** Ezek a páros kapcsolatok tekinthetők a legkiforrottabbaknak.

2. Az osztály 39,39%o aktív és passzív értelemben társulást hozott létre a kölcsönös kapcsolatokon kívül. Ez a rész irányulást tekintve a jelzett egyoldalú szerkezeti tagoltságot mutatja. Kétségtelen azonban, hogy közösségi affinitás jellemzi őket, alkalmas alanyok a csoportalakítás számára. Ez megmutatkozik a későbbi kérdésekben, midőn az egész osztály értékelésénél állást foglalnak el.

3. A „legjobb” barát sok tekintetben a „legszipatikusabb” gyermekkel azonosul. Ezért lehetséges, hogy egyazon tanulóra több szavazat esik, egészében véve a gyermekek 27,27%o-nál. Olyan tanuló is van, akire az osztály 16,62%o-a szavaz. Ez a tanuló minden vonatkozásban pozitív központi helyet foglal el. Saját magának egy kölcsönös kapcsolata van (28–32), aki szintén csak kizárólagosan szavaz, bár rá többen is szavaznak. A két tanuló kitűnőrendű. Nyilvánvalóan ez az a bizonyos jótékony „mag”, melyre Makarenko szerint a nevelői hatások eltervezésénél támaszkodni lehet és kell [9].

* A gyerekek neve helyett számokat használunk.

** Köszönetet mondok a számítások elvégzésében való közreműködésért Huszka Istvánnak és Vajda Noéminek.

4. Egyazon gyermek több szavazata is arra vall, hogy keresi helyét a kialakuló osztályközösségben, de még nem döntött, melyik réteghez kapcsolódik. 9,09% tartozik ehhez a csoporthoz.

5. Egészen érdekes helyet foglalnak el az alakuló csoport-tagozódásban azok a tanulók, akik nem viszonzják a csoporttagok közeledését. Az előző százalékos aránynak megfelelő ezek száma is. Az explorációból kiderült, hogy sajátos helyzetük miatt korábbi kapcsolataik osztályon kívüli irányulást mutatnak.

6. Sajátos helyzetet foglalnak el azok a gyerekek, akikre senki sem szavaz a „barát-választás” során, bár ők keresik ezeket a kapcsolatokat. Többnyire rosszul tanulnak, vagy magatartásuk ellen akad kifogás, de egyébként igénylik a közösséghez tartozás élményét. Jelentős szám ez is (39,39%).

7. Egyetlen gyerek helyezkedik el „peremszerűen”. Nem talál pájtásra, s nem is irányulnak felé osztálytársai sem. Általános tanulmányi eredménye elégtelen, hányaveti és rossz képességű tanuló.

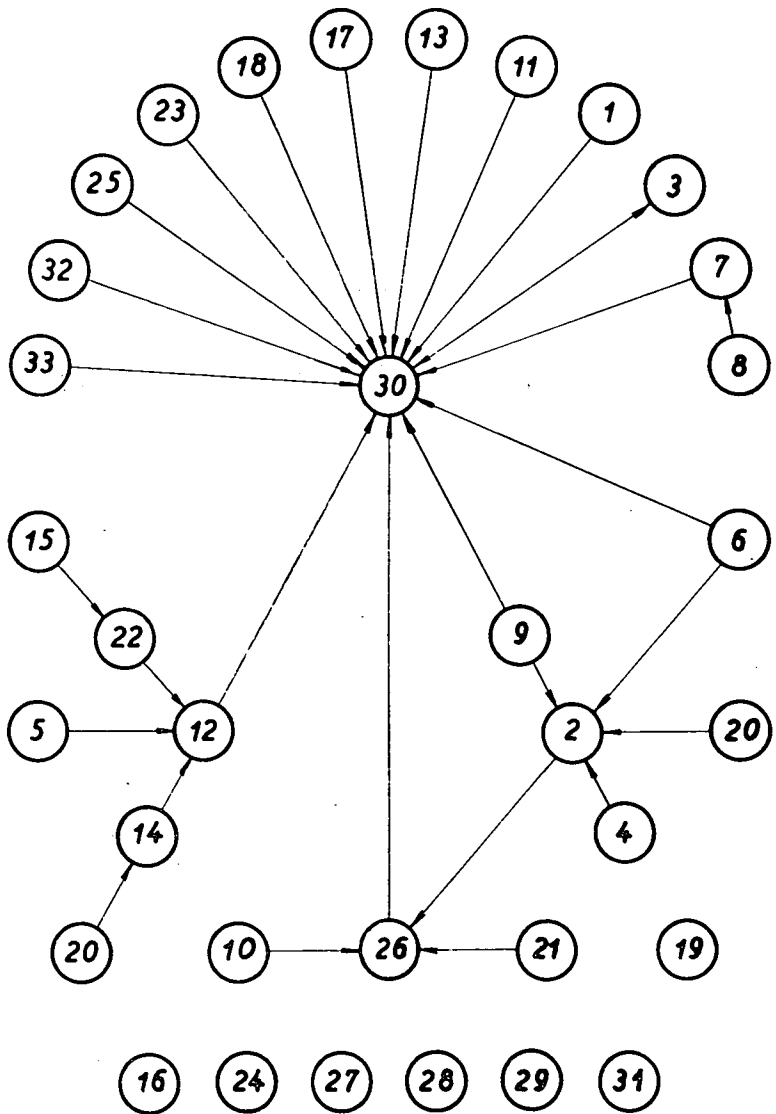
A középpontban álló 28 és 19 jelzésű tanuló okos, szorgalmas és kifogástalan magatartású gyerek. Nyilvánvaló, hogy a választás során az említett szimpátia és megbecsülés jutott kifejezésre, s nem érvényesült ezen esetekben sem a kölcsönös választás lehetősége. Ezt támasztja alá az a megfigyelésünk is, hogy rossz magatartású és hanyag, rossz osztályzatú tanulók is rájuk szavaztak, holott a kölcsönösségre igényt nem tarthattak. Különösen kiviláglik ez, ha az 5. és 7. kérdésre adott feleleteket elemezzük. A legokosabb gyerek és az eszménykép is szerepet játszott az említett választásoknál.

VONZÓ ÉS TASZÍTÓ ERŐK DINAMIKÁJA

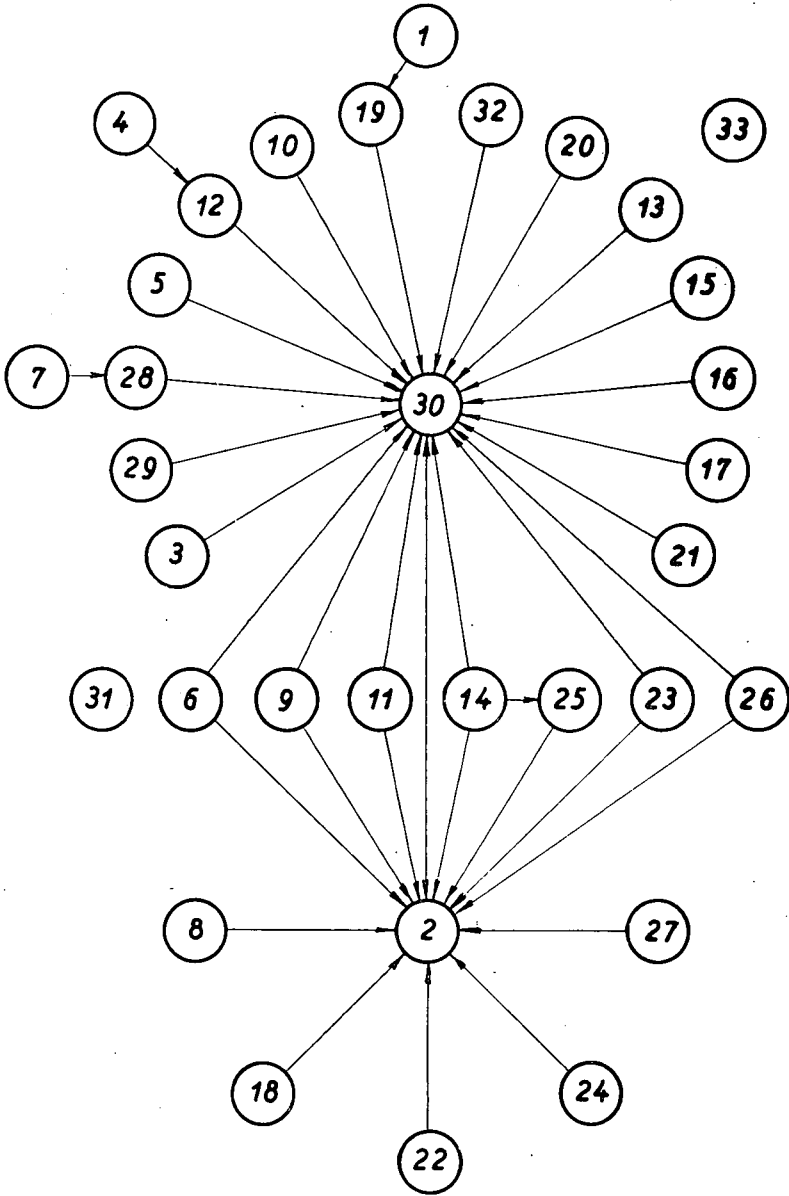
Kérdésselvetésünk részint a gyermekek közt feszülő ellentétek, tehát a taszító, részint pedig a vonzó tényezők feltárására irányultak. A kérdések sorrendjénél vigyáztunk arra, hogy lehetőség szerint elkerüljük a sugalmazást. Ezért először az érzelmi állásfoglalásra utaló kérdést tettük fel, s csak utána kerestük az indokolás két alapvető lehetőségét, az értelmi és magatartásbeli komponenseket. Ilyen megfontolás alapján választottuk szét az ideál kutatását az egyik lehetőséget képviselő értelmi képességek vizsgálatától is. A szubjektív indulást hasonlóképpen személyes élményekre utaló kérdés zárta be: Kit dobnál ki az osztályközösségből, ha tőled függne. Megítélésünk szerint a pozitív és negatív hatóerők, külön-külön, majd együttesen vizsgálva nyújtanak teljesebb képet és szolgáltatnak alapot a további exploráció számára. Ezt a módszertani megfontolást és sorrendet eredményesen tudtuk követni vizsgálataink során.

A 3, 4, 6 és 8 kérdés válaszaiban szubjektív és objektív lehetőség rejtőzött. Ugyanezt vizsgálhattuk az ellentétes irányú kérdéseknél is. Az egyéni beszélgetéseket kiegészítő osztályfőnöki, tanári jellemzések és tanulmányi, magatartásbeli jegyek jellemző összehasonlításra adtak módot. Az értékítélet jellegét világította meg az is, vajon a jó, vagy rossz magatartású gyerek, továbbá a jó és rossz előmenetelű tanuló milyen mértékben lehet eszménykép a különböző helyzetet elfoglaló gyermek számára. A rossz magatartású, vagy a rossz előmenetelű tanuló váltja-e ki nagyobb mértékben az osztály ellenszenvét? Mindezen kérdések egy életkori helyzetre világítanak rá, a folyamatban levő

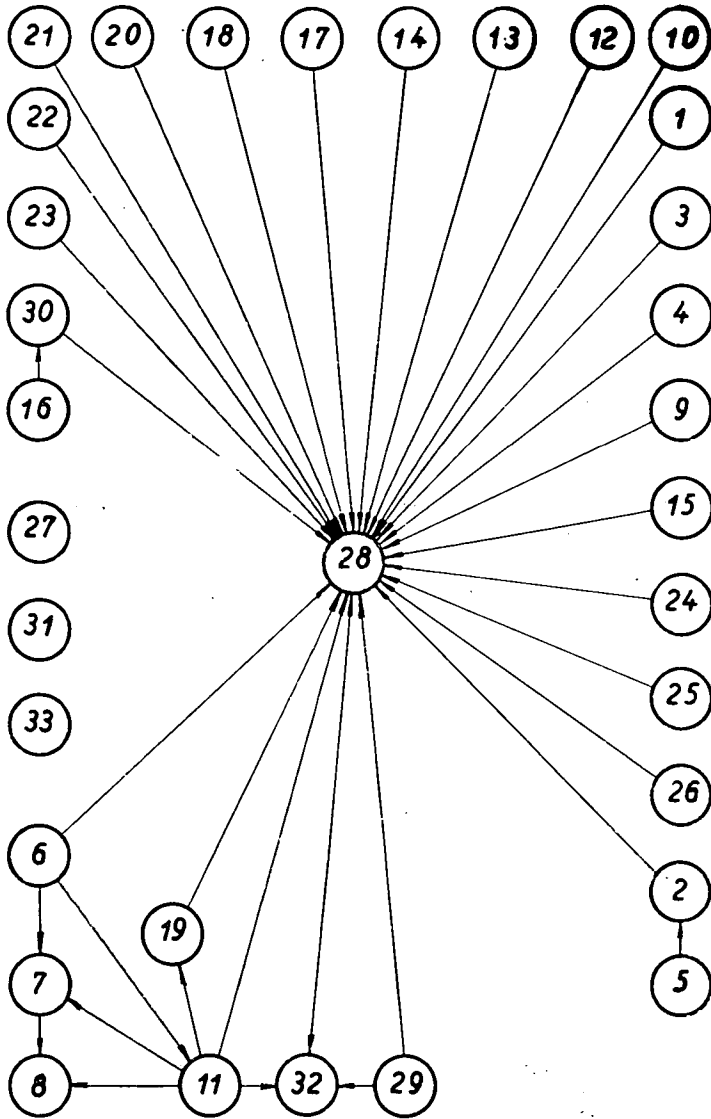
III.

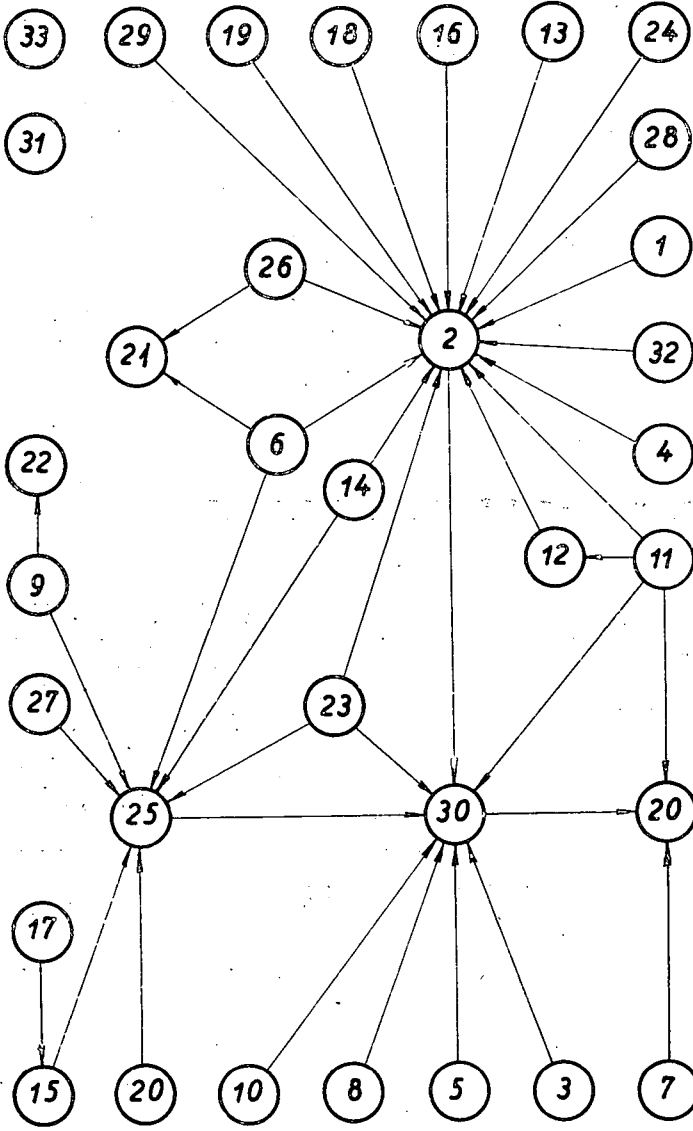
IV.

V.

VI.

kísérletek a különböző életkorú, nemű gyermekeknél mindezt fejlődéslelektani tekintetben is tükrözni fogják.

Az osztály ellenszenv nagy erővel irányul a 30. gyerek felé, meghaladja az 50%-ot (51,72%). A gyerekek hivatkoztak arra, hogy a fiú magatartása hanyag, szemtelen. Nem készül az órákra, de ez nem tudható be mindig annak, hogy nem lenne rá képes, bár értelmi foka is alacsony. Osztálytársai kimondottan megvetik rosszindulatú csipkelődése miatt s mert válogatás nélkül szemtelenkedik tanáraival. Az ötletes diákszínny nem kelt ellenszenvet a tanulóknál, de az „önmagáért való” gonoszkodás annál inkább. Érdekes, hogy a tanárok és osztálytársak egyaránt ezt tekintik legfőbb hibájának. (L. 3. ábrát!)

A többi szavazat megoszlik a 2. (13,79%), 12. (10,34), 25. (10) és 26. (10,34%) közt. A jelzett tanulók közül egy elégséges rendű, a többi elbukott.

Az osztály előmenetele az általános tanulmányi eredmény tükrében százalékosan az alábbi képet mutatta:

	n	%
Kitűnő és jelesrendű	3	9,09
Jórendű	7	21,21
Közepesrendű	14	42,42
Elégségesrendű	2	6,07
Elégtelen	7	21,21
	33	100,00

Ebben a korban az ellenszenv fokmérője elsősorban a tanulmányi eredmény és a közvélemény által megszabott magatartási normák teljesítése. A kérdezett tanulók az utóbbi tekintetben nem tartották hibának általában az óra alatti beszélgetést, sugást, de szigorúan mérlegelték a késést, verekedést és lopást.

A 4. és 6. kérdés összevetése képet ad arról, hogy a jelzett két tényező milyen súllyal esik latba az összesített vélemény kialakításában. A 4. kérdés kapcsán két csomópont alakult ki. (L. 4. és 6. ábrát!)

Legrosszabbnak a 30. és 2. gyereket tartották. A 30. felé irányuló ellenszenv két összetevője kétségtelenül a rossz tanulmányi eredmény és hanyag magatartás. Míg azonban az előbbi tényező csupán 20,64%-ot, addig az utóbbi 55,23%-ot mutat. (Lásd 6. grafikont.)

Kétségtelen, hogy ennél a tanulónál elsősorban a magatartási jegyek estek latba, s képezték az ellenszenv alapját. Kiderült, hogy az osztály több alkalommal büntetést szenvedett el miatta, s ő ennek súlyát fel sem fogta. Sőt, cinikus, gunyoros modorban még csúfolódott is, bajba került társain.

A 2.-ra eső terhelő szubjektív szavazatok százaléka 13,79. Nála az arány fordított, mert elsősorban az osztály tanulmányi átlagát lerontó hanyagságáért haragusznak rá, 41,28%-ban, míg magatartásáért csupán 34,17% neheztel rá. Az osztályfőnöki jellemzésből kitűnik, hogy a tanuló nem készíti el feladatát, nincs felelősségérzete, számos esetben felbosszantja tanárait mulasztásai miatt. Az osztály véleményében ez is kifejezésre jutott. Egészen más helyzetet tükröz a 25. Őt is butának tartja 18,06%, de nem haragusznak rá, mert magatartása és alkalmazkodó képessége jó. Míg a harmadik kérdésnél a szubjektív állásfoglalás vele szemben teljesen pozitív, addig az osztály tanulmányi színvonala érdekében 11,76% ellene foglalt állást. A nyolcadik kérdésnél volt módjuk a tanulóknak leginkább arra, hogy érzelmeiket kinyilvánítsák. Az

volt ugyanis a feladatuk, hogy maguk döntsék el, ki a hibás az osztály színvonalának romlásáért, a rossz magatartásért és alacsony tanulmányi eredményéért. A szavazatok egyértelműen a 30. és 2. tanulót teszik mindezért felelőssé. (L. a 8. ábrát!)

Rendszerint mindkettőre együttesen szavaznak, a nevük összekapcsolódott. Egyébként is barátok. Mégis sűrűbb vonalak irányulnak a 30.-ra (45,08%), mint a 2.-ra (21,56%). A 2. itt is a 30.-ra szavazott, míg a 30. a 26-os felé irányult. Érdekes módon itt jut felszínre a 26-os gyerekekkel szembeni állásfoglalás. Sem a magatartás, sem a tanulmányi eredmény tekintetében nem marasztalták el, mégis a szubjektív állásfoglalás vele szemben a harmadik kérdés kapcsán 10,34%. Ez esetben az exploráció a személyi ellentétet vetítette elénk, melynek alapja osztályon kívüli élményekhez fűződik. Hasonló egyéni antipátia mutatkozott meg a 7. és 32. gyermek esetében. E kérdésben sokan „tartózkodtak a szavazástól” (12,12%). A „legokosabb” gyermek megítélésében nagy az egyetértés. Néhány külön szavazat kivételével egyik gyerekre, a 28.-ra összpontosul (69,25%). (L. az 5. ábrát!)

Ezt az előnyös helyzetét megtartja az eszménykép megnevezésénél is (65,36%), bár az általa legokosabbnak ítélt gyermek, a 32. is kap 24,08% szavazatot, köztük a 28-astól is. Kitérnek, hogy ennél a jótanuló gyereknél nem a tanulmányi eredmény esett elsősorban latba, hanem előnyös személyi tulajdonságai.

A két fiú szoros kapcsolata pozitív magként hatna az osztályra, hiszen feljükk fordul a csoport szimpátiája. Ez lenne az a „pozitív aktíva”, melyre a nevelőtestület építhetne. Elismerik tudásukat, követni akarják magatartásukat. Nem haragusznak rájuk, szeretik őket. A pozitív eszményképnél nagy szerepet játszott a jó tanulás, és az ezzel összekapcsolódott előnyös tulajdonságok. Ezek jelentőségüket tekintve előfordulási sorrend szerint a következő személyiségjegyek közé csoportosultak: segítősándék, szerénység, a játékban való kezdeményezés, adakozás. Úgy látszik, hogy a rossz összetételű osztályban nem elég erős az „összekapaszkodott” két jóviseletű, okos gyerek hatása. A tanulmányi színvonal átlagosnál rosszabb összképet tükröz.

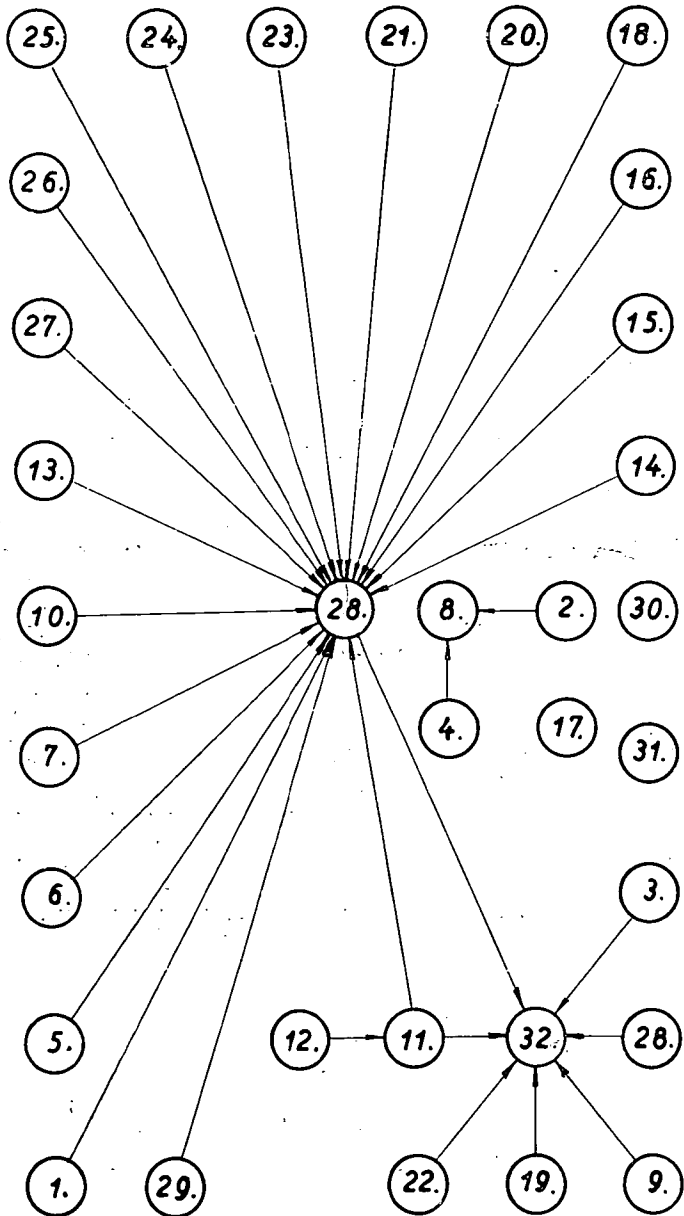
A pozitív és negatív szavazatokat valamennyi kérdés alapján összesítve, megkapjuk az egyes gyerekekre jellemző „szimpátiaindexet”. (Vö. a 7. grafikkonall.)

A rangsorolás szerint a sor pozitív és negatív pólusát képezik:

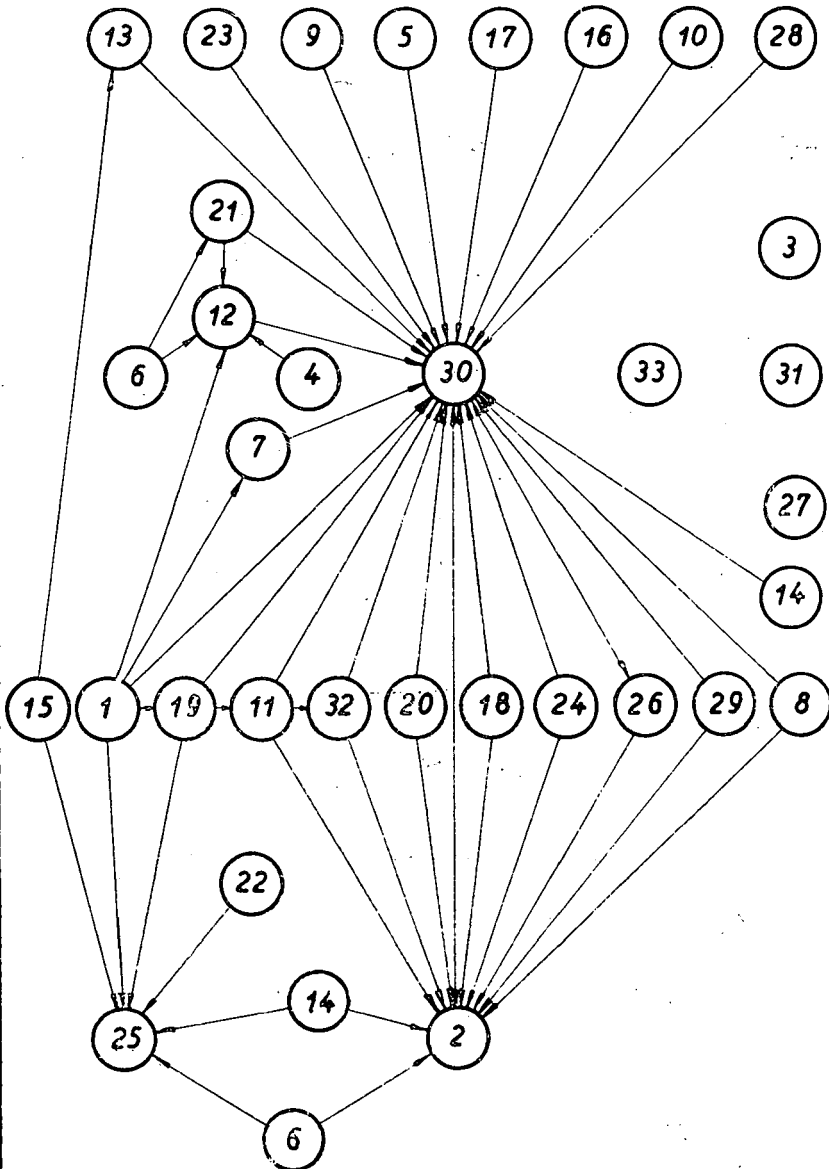
POZITÍV PÓLUS

Sorszám	A gy. megjelölése	Összes ráeső százalékszám	tanulmányi eredmény
1.	28.	+ 165,51	5
2.	32.	+ 48,64	5
3.	19.	+ 24,56	4
4.	11.	+ 21,66	4
5.	31.	+ 15,45	4

VII.

VIII.

NEGATÍV PÓLUS

Sor- szám	A gy. meg- jelölése	Összes ráeső százalékszám	tanulmányi eredmény
1.	2.	— 110,82	1
2.	30.	— 106,95	1
3.	12.	— 25,55	1
4.	25.	— 32,45	1
5.	26.	— 12,03	2

Míg a pozitív pólusnál egyetlen tanulónak döntő súlya mutatkozik, addig a negatív pólus esetében egymás melletti két góc alakult ki.

HELYZETVÁLTOZÁS AZ ÚJ KÖZÖSSÉGBEN

A csoportot három iskola hét osztályában szórták szét. A régi osztályból mindössze kilenc maradt meg az eredeti iskolában, két bukott újra az V.-ben, a többi a VI.-ban. Vizsgálataink annak megállapítására irányultak, milyen helyzetet foglalnak el a megfigyelt gyermekek az új társas csoportosulásokban. Jelenleg csupán a pozitív, vagy negatív pólus néhány kiemelkedő személyére korlátozzuk közlésünket.

Az osztály szétbontásakor a két jó tanulót (28., 32.) elválasztották egymástól, külön iskolába kerültek. Barátságuk azonban továbbra is fennáll.

A 32. tekintélye az új osztályban megnőtt. Egyre többen választják barátuknak. A 28-as elvesztette vezetőszerpét, hatóerejét, az új környezetben még a régi szavazatok sem estek maradéktalanul rá. A gyerekek ezt azzal indokolták, hogy tanulmányában „visszahanyatlott”, jobbat találtak nála az új iskolában. Ez esetben az iskolaváltoztatás komoly törést okozott, a gyerek nehezen tudott alkalmazkodni az új helyzethez.

A két legrosszabb tanuló (30., 2.) a régi iskolában maradt, megismételte az osztályt. Egymással szoros baráti kapcsolatot létesítettek, pozitív kötődések is fellelhetők náluk. Magatartásuk és tanulmányi eredményük az osztályfőnök véleménye szerint is lényegesen megváltozott. „Az új környezet jó hatással volt S. F. és K. L. tanulóira. Ezek a tanulók ebben az évben jobb eredményt mutatnak fel és magatartásuk is majdnem kifogástalan.” Tanulmányi eredményük a közepes felé toldott, beolvadtak az átlagosok körébe, mely magatartásuk normalizálódásához is vezetett.

A másik két bukott tanuló új iskolába kerülve erősebb tanulmányi eredményű csoportba került és továbbra is alacsony szintet ért el. Ennek megfelelően alakult helyzete az osztályközösségben is. Pl.: A 12. a harmadik kérdésben 46,66% alapján elmarasztaló ítéletet kapott azzal a megokolással, hogy lerontja az osztály tanulmányi átlagát. A régi vizsgálat szerint ebben a kérdésben csak 10,34% szavazott rá. A negyedik kérdésben a régi 12,63%-kal szemben 26,66%-ot ért el. Az indokolás: sokat verekszik, társaival, gúnyolja őket. Legbutábbnak tartja őt a tanulók 26,66%-a. Itt kirívó különbség van,

mert a régi osztályban ez csupán 2,58%-ban jelentkezett. A helyzete tehát romlott. A nyolcadik kérdésben a régi 7,87%-kal szemben 33,33% nyilatkozott negatív formában. Ez elég magas szám.

TANULSÁGOK ÉS FELADATOK

Egy osztály társas szerkezetének vizsgálatát végeztük el, nyomon követve a tanulók helyzetét két éven keresztül. A második évben a több részre tagozott csoport más-más iskolába, osztályba került, amely módosította a csoporttagok helyzetét, értékelését.

1. A 10 éves fiúgyermek baráti kapcsolatai sokszor egyirányúak, barátságon elsősorban szimpátiát értenek.

2. A rossz magatartású és előmenetelű tanulók felismerése és értékelése általában reális.

3. A pozitív eszménykép ebben a korban nem tudja még eléggé ellenúlyozni a bomlasztó csoporttagok hatását.

4. A bukás következtében új környezetbe került bomlasztó elemek összefonódva, az új csoport viszonylatában átalakulnak. Előnyös esetben előmenetelük közepes felé toódik, erős tanulmányi átlagú osztályban azonban az ellenszenv növekszik irányukban.

5. Az új osztályba került pozitív csoporttagok korábbi barátsága megmarad, még akkor is, ha területileg más iskolába kerülnek.

6. A korábbi „eszménykép” hamar lelohad a régi csoporttagokban, ha a befogadó csoport erősebb, s más ideált választ.

Kísérletünket tovább folytatjuk mind a leírt csoportokban, mind pedig más nemű és korosztályú tanulóknál.

TÁJÉKOZTATÓ IRODALOM

BARON, Personal-Social Characteristics and Class-Room Social Status. *Sociometry*, 14. 1958. 32.

CLAUSS u. HIEBSCH, *Kinderpsychologie*. Berlin, (1958).

ENGELMAYER, *Schulkinder unter sich*. Kaiser. München, 1952.

FRIEDEMANN, *Gruppentherapie und Gruppendiagnostik an Kindern*. Z. diagn. Psych. 5. 1957. 249.

HIEBSCH u. DANNHAUER, Der Einfluss des Prestiges auf die Urteilsbildung. *Pädagogik*. 2. Bh. 23—36.

HOEFTÄTTER, *Einführung in die Sozialpsychologie*. Humboldt. Wien, (1954).

HÖHN, und SCHICH, *Das Soziogramm*. Stuttgart, (1954).

JENNINGS, *Sociometry in Group Relations*. Washington, (1948).

MAKARENKO, *Válogatott Pedagógiai Tanulmányok*. Budapest, 1948.

MORENO, *Die Grundlagen der Soziometrie*. Köln, (1954).

NORTHWAY & ROOKS, Creativity and sociometric status in children. *Sociometry*, 18. 1956. 450—457.

NORTHWAY & DETVEILER, Children's perception of friends and non-friends *Sociometry*, 18. 1956. 527—531.

TALLMADGE, KASTEN, The validity of sociometric choices for the structural analysis of groups. *Aust. J. Psychol.* 11. 1949. 113—120.

TANAKA, Development and modification of sociopathy in class society; New direction of sociometry in aducational psychology. *Jap. J. educ. Psychol.* 3. 1956. 133—145.

TRAMER, *Schülernöte. Erkenntnisse und Behandlung*. Schwabe. Basel, (1951).

VORWERG, Über die Entwicklung einer Kindergruppe im Ferienlager, *Pädagogik*. 2. Bh. 8—22.

ПСИХОЛОГИЧЕСКОЕ ИССЛЕДОВАНИЕ СПЛОЧЕНИЯ И РАЗЛОЖЕНИЯ КЛАССНОГО КОЛЛЕКТИВА

Д. ГЕРЕБ

Автор статьи подверг испытанию состав одного класса, исследуя положение учащихся в течение двух лет. Во втором учебном году ученики, делённые на несколько групп, попали в другой класс, в другую школу, и это изменило положение и оценку членов группы.

1. У десятилетних мальчиков дружеские связи часто односторонние и под дружбой они понимают, в первую очередь, симпатию.

2. Распознавание и оценка учеников дурного поведения и плохой успеваемости являются в общем реальными.

3. В этом возрасте положительный идеал ещё не может уравнивать в достаточной мере влияние дезорганизующих учеников группы.

4. Дезорганизующие элементы, попавшие в новую среду вследствие провала, изменяются по отношению к новой группе. В лучшем случае их успеваемости приближается к тройке, но антипатия к ним увеличивается в таком классе, где много успевающих учеников.

5. Дружба положительных членов группы, попавших в новый класс, сохраняется и в том случае, если они ходят в разные школы.

6. У старших членов группы быстро изменяется прежний идеал, если принимающая группа сильнее и выбирается новый идеал.

Автор продолжает свои исследования как в описанных группах, так и среди учащихся другого пола и возраста.

PSYCHOLOGISCHE UNTERSUCHUNG DER KOHÄSION UND DER AUFLÖSUNG DER STRUKTUR EINER SCHULKLASSE

Von

G. GERÉB

Verfasser untersuchte die gesellschaftliche Struktur einer Schulklasse, in der er die Lage der Schüler zwei Jahre hindurch verfolgte. Im zweiten Schuljahr kam die in mehrere Teile gegliederte Gruppe in verschiedene Schulen bzw. Klassen, was Änderungen in der Lage und Wertung der Gruppenmitglieder herbeiführte.

1. Die freundschaftlichen Beziehungen der 10 jährigen Jungen sind oft einseitig; unter Freundschaft verstehen sie vor allem Sympathie.

2. Das Erkennen und die Wertung von Schülern mit schlechtem Benehmen und ungenügenden Fortschritten ist im allgemeinen reell.

3. Das positive Ideal kann in diesem Alter die Wirkung von zersetzenden Gruppenmitgliedern noch nicht genügend kompensieren.

4. Durchgefallene und deshalb in eine neue Umgebung geratene zersetzende Elemente ändern sich in die Relationen der neuen Gruppe verweben. Günstigenfalls verschieben sich ihre Zensuren gegen Mittelmässig; in Klassen mit guten durchschnittlichen Studienerfolgen wächst aber die Abneigung gegen sie.

5. Die frühere Freundschaft der in eine neue Klasse gelangten positiven Gruppenmitglieder bleibt erhalten, auch wenn sie die Schule eines anderen Schulbezirks besuchen.

6. Das frühere „Ideal“ der alten Gruppenmitglieder erlischt bald, falls die neue Gruppe stärker ist und ein neues Ideal wählt.

Die Versuche werden sowohl in den beschriebenen Gruppen, als auch mit Schülern anderen Alters und Geschlechts fortgesetzt.